

før man kommer til Afløsning af Kongetiende. Nu formener jeg, at er der noget, som skulde interessere Godsejerne særlig, var det vel Afløsningen af Kongetienden; thi jeg kan ikke indse, at Præstetiendens Afløsning har nogen som helst Interesse for dem, og hvad Kirketiendens Afløsning angaar, kan det maaske nok noget interessere dem af dem, der ere Kirkeejere, men det kan dog ikke have saa megen Interesse for dem efter denne Lovs Bestemmelse, da den hele Kapital skal baandlægges, saa hele Forskellen bliver den, at de fremtidig faa en bestemt fast Pengeindtægt i Stedet for en efter Kornpriserne vekslende Indtægt. Men det, der mest kunde interessere dem, var ved Kongetiendens Afløsning at faa en Kapital udbetalt; men naar dette altsaa først kan ske efter omtrent 25 Aars Forløb, tror jeg ikke, at der deri skal indeholdes nogen særlig Fristelse for de nulevende Godsejere. For saa vidt kan jeg, som sagt, betragte denne Bestemmelse som ganske heldig, som den sikkert vil gøre en Ende paa denne mindre heldige Opfattelse af Lovens Betydning. Men i øvrigt vil jeg ikke nægte, at denne Ordning noget har forbaavset mig. Thi man maa dog vel sige, at er der nogen Tiende, som særlig skulde antages at være Genstand for Tiendejernens Uvillie, føles af dem som uretfærdig, og som de særlig skulde ønske at blive befriede for, var det dog vel Kongetienden, medens de fornuftigvis maa gøre sig klart, at deres Præster maa de lønne, og deres Kirker maa de vedligeholde, enten det sker under den ene eller den anden Form eller paa den ene eller den anden Maade. Det er vel derfor, som sagt, over for Kongetienden, at Kravet om en Afløsning maatte komme stærkt frem. Men hele denne Ordning i § 3 frembringer ellers et noget mærkeligt Indtryk, thi man faar det Indtryk, at man staar her over for, hvad jeg tror med et ret betegnende Ord at kunne betegne som et Præmieobligationsstatslotteri. Der er her Tale om at give alle Sogne Adgang til at faa Tienden afløst, saaledes at mindst $\frac{1}{4}$ af Byrden, efter min Formening gennem en Rentelettelse endnu mere, bliver frataget Tiendeyderne, at de blive lettede for dette Beløb. Men saa skal det bero dels paa den tilfældige Omstændighed, hvem der er hurtigst i Vendingen med at komme med sine Begæringer, og dels i sidste Instans paa et ligefrem Lotteri, om de skulde være saa heldige at faa denne Gave allerede i det første Aar eller først i det 10de eller 12te Aar. Det kan ikke

undre, om der vil blive et Kapløb mellem Sognene for at naa at faa denne Gave. Og dette Kapløb skal gentages 3 Gange, først for Kirketienden, saa for Præstetienden og saa for Kongetienden. Det forekommer mig, at dette er i sig selv en lidet heldig Ordning, men den viser ret klart, hvor vanskeligt det overhovedet er at komme til en Ordning af denne Sag, som tager det rette ligelige Hensyn til alle Sider. Thi det maa dog siges, at denne Ordning gennem et saadant Lotteri er ikke ubetinget tiltalende.

Jeg kommer nu til det, som for Finansministeren er Hovedsagen i Loven, nemlig Statskassens Bidrag. Her er det altsaa paalagt Statskassen at overtage ligefrem $\frac{1}{4}$ af Tienden, og dernæst er det paalagt den at opgive Skatten paa Tienden og endelig at yde Laan til Tiendeyderne til en reduceret Rente. Som før nævnt opgjorde min Forgænger paa denne Plads disse Statsydelse til at være henholdsvis noget over 30 Millioner plus 5 Millioner plus 11—12 Millioner Kroner, saa at han altsaa kom til et samlet Beløb af 47 Millioner som Statskassens Ydelse. Jeg skal nu først bemærke, at det dog synes lidt besynderligt, at medens man i 1894, da Rentefoden var lav, og da Staten kunde optage 3 pCts Laan til en Kurs, der nærmede sig pari, fandt det rigtigt at sætte Renten af Tiendelaan til 3 $\frac{1}{2}$ pCt., er man nu, da Forholdene paa Pengemarkedet ere saa forandrede, gaaet til at nedsætte Rente ydelsen til 3 $\frac{1}{4}$ pCt. Jeg kan deri kun se, som alt sagt, en Bestræbelse for at paalægge Statskassen at yde et Offer, som paa denne Maade skal tilsløres, saa at det ikke falder saa stærkt i Øjnene, som naar man ligefrem siger, at $\frac{1}{3}$ eller mere af Tiendeydelsen falder over paa Staten. Men naar Finansminister Hørring opgjorde Rentetabet, under Forudsætning af, at det var $\frac{1}{2}$ pCt. Rente, der aarlig tabtes, til 11 Millioner, kan jeg ikke skønne, at dette er en rigtig Opgørelse. Det vilde efter min Mening kun være en rigtig Opgørelse, dersom man stod over for en permanent Forrentning af disse Tiendelaan med 3 $\frac{1}{4}$ pCt. Men da man staar over for en ophørende Rente ydelse, og da der er Tale om, at Laanet i en vis Periode af henvend et halvt hundrede Aar skal amortiseres, skønner jeg ikke rettere, end at Staten kommer ganske anderledes til kort. Det vil være indlysende for enhver, at dersom Staten skal optage Laan, som koster den selv 4 pCt., og for Øjeblikket vil det maaske neppe blive let for Staten at faa dem